

# rome





NATIONAL  
GEOGRAPHIC

REISGIDS

rome

Sari Gilbert en Michael Brouse  
fotografie: Tino Soriano



# INHOUD

## BEWUST REIZEN 6

### ■ DE REIS INDELEN 8

### ■ Geschiedenis en cultuur 13

Het huidige Rome 14

Geschiedenis van Rome 18

Kunst 26

Eten 34

### ■ Het antieke Rome 37

Inleiding en kaart 38

De Romeinse keizers:

The good, the bad and  
the Ugly 52

### ■ Van het Colosseum naar de San Clemente 57

Inleiding en kaart 58

Wandeling langs monniken,  
mozaïeken en martelaren 66

### ■ Van Lateranen naar de Thermen van Diocletianus 75

Inleiding en kaart 76

Obelisk 86

### ■ Van de Trevifontein naar de Via Veneto 93

Inleiding en kaart 94

Fontein en aquaducten 98

### ■ Van de Piazza di Spagna naar de Villa Borghese 107

Inleiding en kaart 108

Winkelen en mode 112

Villa's en parken 120

### ■ Van het Pantheon naar de Piazza Venezia 125

Inleiding en kaart 126

Caffè en cafés 132

Een wandeling door het hart van Rome 136

### ■ Campo Marzio 143

Inleiding en kaart 144

Wandeling door middeleeuwen  
en renaissance 152

Wandeling door Campo Marzio 158

### ■ Het Vaticaan 161

Inleiding en kaart 162

### ■ Trastevere en Gianicolo 181

Inleiding en kaart 182

Wandeling door Trastevere 186

### ■ Van het Forum Boarium naar de Aventijn 199

Inleiding en kaart 200

Wandeling door het oude joodse  
getto 204

### ■ Fuori le Mura 215

Inleiding en kaart 216

### ■ Excursies buiten Rome 225

Inleiding en kaart 226

### ■ REISWIJZER 235

Hotels en restaurants 243

Winkelen 256 Uitgaan 261

### REGISTER 265

### FOTOVERANTWOORDING 270

Pagina 2-3: De Scalinata della Trinità dei Monti (beter bekend als de Spaanse Trappen), een van de mooie bezienswaardigheden van Rome. Links: vertrek (met plafondschildering van Pietro da Cortona, 1633) in het Palazzo Barberini.

# De reis indelen

Lucianus, de Griekse retoricus uit de 2e eeuw, beschreef Rome als 'een stukje van het paradijs'. De 15e-eeuwse Toscaanse geleerde Gian Francesco Poggio Bracciolini omschreef de stad als 'de mooiste en meest magnifieke van alles wat ooit heeft bestaan en ooit zal bestaan'.

Soortgelijke meningen hebben nog altijd de overhand en speelden wellicht een rol in uw besluit om een bezoek aan de Eeuwige Stad te brengen. Je kunt er niet omheen: hier getuigt drieduizend jaar geschiedenis van de brillen, de volharding en het aanpassingsvermogen van de mensen die Rome stichtten en die hielpen bij de opbouw van de stad tot een wereldmacht in de antieke wereld, en van de latere Romeinen.

## Vervoer in de stad

Net als veel andere grootse steden, kunt u Rome het best te voet verkennen. De stad heeft twee metrolijnen (A en B), waarmee echter slechts een deel van de stad bereikbaar is. Lijn A loopt van Piazza di Spagna en Piazza Barberini tot vlak bij de Vaticaanse Musea (station Circo) en met Cinecittà als eindpunt. Lijn B voert u bijvoorbeeld naar het Colosseum en het Circus Maximus. Er is een uitgebreid netwerk van bus-, tram- en spoorlijnen ([www.atac.roma.it](http://www.atac.roma.it)).

## Als u maar een paar dagen hebt

We stellen voor dat u zich concentreert op de twee historische functies waarom Rome bekendstaat: als hoofdstad van het Romeinse Rijk en als zetel van de katholieke kerk. Als u meer tijd hebt, is er nog veel meer te zien.

**Het antieke Rome:** gelukkig voor toeristen zijn de zichtbare restanten van het Romeinse Rijk grotendeels geconcentreerd in een beperkt gebied in het centrum van de stad. Bezichtig allereerst het **Colosseum**, het grote amfitheater dat onder de Flavische keizers in de 1e eeuw werd gebouwd. De bouw duurde tien jaar en het stadion bood plaats aan vijftigduizend toeschouwers. Het heeft de tand des tijds goed doorstaan. Op loopafstand van dit indrukwekkende bouwwerk ligt het **Forum Romanum** waar u de ruïnes van de Romeinse Senaat, de belangrijkste tempels en basilica's van de oude stad en de triomfbogen die de keizers oprichtten kunt bewonderen.

Aan een kant van het Forum Romanum bevinden zich de **Keizerfora** (Fori Imperiali) die door verschillende keizers zijn gebouwd. Het belangrijkste keizerforum is dat van Trajanus, gelegen bij de Mercati di Traiano (deze markten fungeren nu als musea van de keizerfora), en waar de

De *Discuswerper* van Lancellotti, 1e eeuw, Palazzo Massimo alle Terme.



wereldberoemde Zuil van Trajanus aantreft. De zuil werd opgericht ter ere van Trajanus overwinning van de Dacische legers. Aan de andere kant van het Forum Romanum verrijst de **Palatijn** waar Augustus en andere keizers en hoogwaardigheidsbekleders woonden. Volgens de legende werden de legendarische stichters van de stad, Romulus en Remus, hier opgevoed. Vanaf de heuvel kunt u het **Circus Maximus** zien liggen waar ooit wagenrennen werden gehouden voor de schreeuwende menigte.

Als u de Palatijnse archeologische schatkamer verlaat door de uitgang bij de Palatijn, is het zo'n 800 m lopen naar de **Thermen van Caracalla** die ooit dienstdeden als kuurbad en gezondheidscentrum voor de inwoners van Rome. Andere belangrijke monumenten in dit gebied zijn de **Case Romane del Celio**, een antieke villa en een huurkazerne bij de kerk van Santi Giovanni e Paolo en de dichtbijgelegen mysterieuze **Basilica di San Clemente**, waar onder de grond intrigerende bouwwerken daterend uit de 1e tot de 4e eeuw te vinden zijn.

## NIET MISSEN:

**Michelangelo's Campidoglio**  
**40-42**

**Het beeldende Forum Romanum en de Palatijn** **44-51**

**De barokke schoonheid van de Trevifontein** **96-97**

**Piazza di Spagna en zijn beroemde trappen** **110-111**

**Het indrukwekkende 2e-eeuwse Pantheon bezoeken** **128-131**

**Rond de glorieuze Sint-Pieter wandelen** **164-170**

**De magnifieke Sixtijnse Kapel en het Stanze di Raffaello in de Vaticaanse Musea** **172-177**

**Het Vaticaan:** de bus, trein of metro brengt u van de antieke sites naar **Vaticaanstad** (Citta del Vaticano), aan de andere kant van de Tiber. Het is de kleinste stadstaat ter wereld. De **Sint-Pieter** (Basilica di San Pietro) staat naar verluidt op de plek waar de apostel Petrus werd begraven na zijn kruisiging door de Romeinen. Maar de eerste steen van de basiliek die u ziet, werd pas eeuwen later in 1506 gelegd. De kerk met het plein, ontworpen door Michelangelo, Bernini en vele anderen, is wellicht een van de meest imposante herkenningspunten ter wereld en een inspirerende godsdienstige plaats. Het uitzicht vanaf de magnifieke koepel mag u niet missen.

Het Vaticaan heeft echter nog veel meer te bieden. Een wandeling langs de grens van

## Informatie in kort bestek

Op het speciale telefoonnummer voor toeristen (060608) ontvangt u in het Engels informatie over musea, monumenten, godshuizen, bibliotheken, sportfaciliteiten, parken, hotels en restaurants, concerten en theater- en dansvoorstellingen. Hier krijgt u tevens hulp bij het kopen van kaartjes en krijgt u advies over hoe u het best van A naar B komt. Bezoek hun website: [www.060608.it](http://www.060608.it).

Er zijn ook informatiekiosken (PIT: punto di informazione turistica) verspreid over de stad (geopend 9.30-19.30 uur; tenzij anders aangegeven):

**Aeroporto Leonardo Da Vinci**  
(internationale aankomsten, terminal 3,  
8.00-19.30 uur; bagageclaim internationale  
aankomsten, 9.00-18.30 uur)

**Castel S. Angelo** (Lungotevere Vaticano)  
**Fori Imperiali** (bezoekerscentrum, Via dei  
Fori Imperiali)

**Piazza delle Cinque Lune** (Piazza Navona)  
**Stazione Termini** (Via Giovanni Giolitti 34,  
8.00-20.00 uur)

**Via Marco Minghetti** (hoek Via del Corso)  
**Via Nazionale** (Palazzo delle Esposizioni)

Vaticaanstad brengt u naar de **Vaticaanse Musea**, een van de fraaiste musea ter wereld. Mis de Stanze di Raffaello of de andere gespecialiseerde musea niet. Het belangrijkste is echter de **Sixtijnse Kapel**, die in de late 14e eeuw werd gebouwd en ooit de privékapel van de pausen was. Hier kiezen de kardinalen al eeuwenlang de nieuwe paus van de rooms-katholieke kerk. En hier vindt u ook Michelangelo's beroemde plafondschilderingen en zijn meesterwerk *Het laatste oordeel* op de muur achter het altaar.

### Als u meer tijd hebt

Wat kunt u nog meer doen als u het antieke Rome, de Sint-Pieter en de Vaticaanse Musea hebt bezocht? Dan verkent u gewoon nog zo'n slordige duizend jaar Romeinse geschiedenis. Rome heeft tal van middeleeuwse, renaissancestische en barokke rijkdommen, maar ook enkele nieuwe moderne gebieden.

Sinds mensenheugenis is de **Piazza del Campidoglio** op de Capitolijs het centrum van de stad. Alle wegen naar Rome leiden hiernaartoe. Het ontwerp voor het plein wordt toegeschreven aan Michelangelo, die besloot het 2e-eeuwse ruitersstandbeeld van Marcus Aurelius (het origineel staat nu in een van de Capitolijs musea) op het midden van het plein te plaatsen en de omliggende gebouwen te renoveren. Dit zijn het stadhuis van Rome met links en rechts daarvan de twee vleugels van de **Capitolijnse musea**.

Ook de elliptisch gevormde **Piazza Navona**, anderhalve kilometer ten noordwesten van de Capitolijnse musea mag u niet missen. Oorspronkelijk bevond zich hier het stadion van keizer Domitianus uit de 1e eeuw en de renaissancestische en barokke gebouwen rondom het plein zijn op de fundamenteën ervan gebouwd. Overdag gonst de plek van alle activiteiten die er plaatsvinden. U treft er straatartiesten, caféhouders en kunststudenten en toeristen die de details van Bernini's schitterende fontein of Borromini's imposante façade van de kerk van **Sant'Agnese in Agone** bestuderen. Van hier is het een korte



Een van de Romeinse cafés aan de Via del Tritone die zowel inwoners als bezoekers trekken.

## Roma Pass

Een bezoek aan Rome wordt makkelijker met de Roma Pass, een toeristenkaart met een geldigheid van drie dagen die korting biedt voor musea en gratis openbaar vervoer. Voor € 30 krijgt u toegang tot de eerste twee musea of archeologische sites die u bezoekt, korting bij andere deelnemende sites en musea en een kaart

voor het openbaar vervoer in de stad. Bij de prijs zijn tevens een stadsplattegrond, een gids met een lijst met alle relevante musea en sites, en een lijst met alle evenementen en diensten waarvoor u korting krijgt, de *Roma News* inbegrepen. U kunt de pas bij elk deelnemend museum of bij een informatie-kiosk kopen (zie kader p. 9).

wandeling naar het **Pantheon**, een van de subliemste voorbeelden van de Romeinse klassieke architectuur en de schitterende nabijgelegen kerk van **Santa Maria sopra Minerva**.

Als u van barok houdt, is de **Galleria Borghese** (2,5 km ten noordoosten van de Piazza Navona) in het prachtige Villa Borghesepark een must. Dit voormalige landhuis (*casino*) werd gebouwd om de fantastische beeldenverzameling van de familie onder te brengen, waartoe enkele magnifieke Bernini's en Canova's behoren. Daarnaast zijn er meesterwerken te vinden van Rafaël, Caravaggio, Rubens, Titiaan enzovoort. Het rijk gedecoreerde gebouw is op zich al een bezoek waard. (Voor de meeste musea strekt het tot aanbeveling om vooraf kaarten te kopen, maar voor de Galleria Borghese geldt dat zeker). Niet ver van hier vindt u **Piazza di Spagna**, bekend om zijn winkels en eetgelegenheden en de beroemde **Scalinata**. De treden trekken bezoekers van heinde en verre.

**De wijken van Rome:** verschillende *riioni* (wijken) in Rome hebben hun kleurrijke lokale karakter behouden en bieden de gelegenheid de stad te leren kennen in een minder toeristische omgeving. De rione **Monti**, wijk nummer één in de 1e-eeuwse stedelijke reorganisatie van Augustus, ligt ten noordoosten van het Colosseum en de Piazza Venezia. In de wijk staan twee van de vier pauselijke aartsbisdommen, de **San Giovanni in Laterano** en de **Santa Maria Maggiore** evenals de **Santa Prassede** en de **Santa Pudenziana**, die enkele van de fraaiste mozaïeken van de stad herbergt.

Tweeduizend jaar geleden vestigden vreemdelingen (onder wie duizenden joden) zich in **Trastevere**, op de westelijke oever van de Tiber, ten zuiden van Vaticaanstad. Tegenwoordig afficheren de Trasteverini zich trots als de *veraci* (ware) Romeinen. Overdag kunt u een mooie wandeling maken door het wirwar van pittoreske stegen en lanen naar de **Villa Farnesina** (gedecoreerd door Rafaël en andere meesters uit de renaissance) of kerken als de **Santa Cecilia** of de **Santa Maria in Trastevere**. In de wijk bevinden zich vele restaurants, cafés en wijnbars.

De laatste tijd steekt **Campo dei Fiori** Trastevere naar de kroon qua uitgaansleven, tenminste voor het publiek onder 25 jaar. Ook hier zijn veel bezienswaardigheden. **Via Giulia** is misschien wel de mooiste straat van de stad en het **Palazzo Farnese** (ontworpen door Antonio Sangallo, Michelangelo en anderen) wordt beschouwd als het toppunt van renaissancistische architectuur. Beide bevinden zich tussen Piazza Navona en de Tiber. ■

## Wanneer gaan

Het hoogseizoen in Rome loopt van mei tot juni en van september tot oktober, als het weer op zijn best is om de stad te bezichtigen. Met Pasen is het ook druk, als pelgrims de stad bezoeken. Met Kerst is het relatief rustig. In januari en februari is het het rustigst (zie ook de Reiswijzer p. 236).

# Het huidige Rome

**Rome dat al sinds de oudheid bekendstaat als *Caput Mundi*, het centrum van de wereld, was eeuwenlang, zelfs tot ver na de ondergang van het Romeinse Rijk, een treffpunt van macht, rijkdom en cultuur. Tegenwoordig heeft de stad internationaal gezien minder invloed, maar de schoonheid en aantrekkingskracht van de bezienswaardigheden zijn gebleven.**

Ook wie Rome meermalen bezoekt of er zelfs enkele jaren woont, wordt telkens weer verast door het prachtige licht, de kleuren (zachte roden, okers en oranje, gecombineerd met wit en grijs marmer en travertijn), de harmonie van de bruggen over de rivier de Tiber, de

renaissancevilla's en -parken en de koepels en klokkentorens die zich tegen de hemel aftekenen. Het Pantheon, het Colosseum en de Campidoglio bij zonsondergang en het Forum Romanum in het middaglicht zijn tijdloze wonderen die de stad in de voorbije eeuwen tot reisdoel hebben gemaakt voor iedereen die het verleden liefheeft en oog heeft voor de artistieke prestaties van de mens. Hoewel de naoorlogse bouwhausse de buitenwijken van Rome heeft veranderd in een woestenij van beton, heeft het gebied binnen de nog overeind gebleven stadsmuren

**Ook wie Rome meermalen bezoekt, wordt telkens weer verrast door het prachtige licht en de kleuren, de bruggen, koepels en villa's.**

van Aurelianus (met name het *centro storico*, het historische centrum) ondanks schots en scheef geparkeerde auto's, de knetterende *motorini* en overal aanwezige hondenpoep nog weinig van zijn magie verloren.

Rome heeft natuurlijk ook altijd zijn critici gehad. Lees de reisverslagen van reizigers uit vroeger eeuwen er maar op na of knoop een gesprekje aan met een willekeurige Romein, en al snel vallen woorden als verval, viezigheid, lawaai en hopeloos verkeer. Zelfs de 15e-eeuwse schrijver Poggio Bracciolini werd er soms wanhopig van; hij had het over 'een stad die van zijn schoonheid ontdaan was, die er als een machteloos lichaam bij lag, aan alle kanten aangevreten'. In die periode waren de pausen juist teruggekeerd van de hun zelf opgelegde ballingschap in Avignon. Ze kwamen in een stad die door plagen en stedelijke factietwisten was veranderd in vuil en chaos. Andere dieptepunten waren de invasie van de Visigoten in 410, de bloedige Plundering van Rome (vierduizend doden) in 1527 door troepen van de Duitse keizer Karel V en de Duitse bezetting in de Tweede Wereldoorlog.

Rome, sinds 1870 hoofdstad van Italië, kwam na de Tweede Wereldoorlog weer langzaam tot leven, met name



dankzij de Marshallhulp en de natuurlijke veerkracht van de Italianen. Het nieuwe, democratische meerpartijensysteem, dat al vóór de fascistische periode wortel had geschoten, groeide snel, zij het chaotisch. Maar ondanks alle problemen – corruptie, instabiele regeringen, stakingen en terrorisme – is Rome thans de hoofdstad van een belangrijke en welvarende Europese natie. De stad is voornamelijk een bestuurs- en dienstencentrum, maar heeft ook vele mooie (en dure) winkels, boetieks, restaurants en *trattorie*. De parken zijn heerlijk en bieden wandelaars, joggers, fietsers ruim 8400 ha groen. Overdadige consumptie houdt Rome (evenals de rest van Italië) draaiende, wees dus niet verbaasd om, ondanks de recente economische malaise, jongemannen op dure motoren te zien rijden. Het zal nog veel moeite kosten een Romein te vinden die géén *telefonino* of *cellulare* (mobiele telefoon) bij zich heeft.

## Een stad in verandering

Rome heeft ongeveer 3 miljoen inwoners, van wie de meeste afkomstig zijn uit de omringende regio Lazio of uit Zuid-Italië. Zij zijn naar de stad getrokken vanwege een baan of vanwege politieke relaties, die in dit land zo belangrijk kunnen zijn. Rome is nooit

**Schilderijen te koop op de Piazza Navona, een van de mooiste Romeinse pleinen.**



# Geschiedenis van Rome

**Rome is een van de weinige steden ter wereld die de afgelopen 2700 jaar continu bewoond zijn geweest. Er zijn dan ook vele sporen van vroegere bewoners gevonden. De eeuwen verstrijken, maar de erfenis van het verleden is alom aanwezig en vormt de sleutel tot een beter begrip van de stad.**

## De stichting van Rome

Het verhaal is zo mooi: Aeneas vlucht met zijn oude vader Anchises op zijn rug en zijn zoontje Ascanius aan de hand per boot uit Troje. Hij landt uiteindelijk in Italië en sticht aan de kust de stad Lavinium. Als Ascanius volwassen is, sticht hij in de Albaanse Heuvels de stad Alba Longa. Vanwege familieruzies over aanspraken op de troon, driehonderd jaar later, wordt de pasgeboren tweeling Romulus en Remus (verre verwanten van Ascanius) in de Tiber gegooid. Beiden zijn potentiële troonpretendenten. Ze spoelen aan bij de heuvel Palatijn, waar een wolvin zich over hen ontfermt en hen zoogt. Uiteindelijk worden ze

**Van de Tempel van Saturnus in het Forum Romanum resten slechts acht zuilen.**



gered door een herder. Als ze volwassen zijn, stichten ze, in 753 v.Chr., hun eigen stad. Ze krijgen echter ruzie: Romulus doodt Remus en wordt de eerste koning van Rome.

Helaas is hier weinig van waar. De Romeinen waren slechts een van de volkeren die in de vroege ijzertijd het centrale gedeelte van het schiereiland bewoonden. Ze bevonden zich in het gezelschap van de Etrusken, de Samnieten en de Latijnen. De oorspronkelijke bevolking van het gebied dat later zou uitgroeien tot de stad Rome bestond uit een aantal niet ver van elkaar wonende lokale stammen. Zeker is dat de mensen die hier woonden, een goed overlevingsinstinct hadden. Dat kunnen we concluderen op basis van op de Palatijn gevonden bewoningssporen uit de vroege ijzertijd. De Palatijn was een strategische plek voor een nederzetting: de heuvel was gemakkelijk te verdedigen, maar lag ook dicht bij een rivier met een natuurlijke haven.

### Koninklijk en republikeins Rome

Romulus, of iemand die we met hem kunnen vergelijken, was aldus de eerste koning van Rome. Hij was de eerste in een reeks van zeven. De andere koningen waren Numa Pompi-

lius, Tullus Hostilius, Ancus Marcius, Tarquinius Priscus, Servius Tullius en Tarquinius Superbus. Het bestaan van de eerste koningen kan niet bewezen worden. De laatste drie, allen met Etruskische namen, zijn echter historische figuren. Hun Etruskische achtergrond wijst erop dat de stammen in deze regio zich tot op zekere hoogte met elkaar vermengd hadden. Een ander mogelijk bewijs voor de aanwezigheid van de Etrusken, die zeer vaardige ingenieurs waren, is dat in die periode, de 6e eeuw v.Chr., het drassige land tussen de heuvels Palatijn en Capitolijn werd drooggelegd.

Naar alle waarschijnlijkheid is Tarquinius Superbus in 509 v.Chr. afgezet en is het koninkrijk toen vervangen door een republiek, met aan het hoofd twee consuls die jaarlijks door de mannelijke bevolking van de stad werden gekozen. De consuls benoemden de leden van een adviescollege, dat uiteindelijk uitgroeide tot de Senaat. Formeel gezien bleef dit systeem bestaan totdat in 30 v.Chr. Octavianus (die sinds 27 v.Chr. Augustus genoemd werd) keizer werd.

In de loop der eeuwen is het republikeinse systeem verscheidene malen aangepast. Aanvankelijk werd de regering gedomineerd door een patricische elite die zijn invloed ontleende aan rijkdom – een rijkdom die hen ook in staat stelde het leger te leiden en de Senaat te beheersen. Het resultaat was een diepgaand conflict met de plebejers, Romeinen zonder rijkdom of land. In de 4e eeuw v.Chr. verwierven de plebejers echter het recht op evenredige vertegenwoordiging. Volgens sommige historici was de eerste Romeinse expansie in de directe omgeving bedoeld om de nieuwe stemberechtigden van land te voorzien.

**De bewoners van de Palatijn uit de vroege ijzertijd beschikten, gezien hun keuze voor de plek, over een goed overlevingsinstinct.**



**INSIDER TIP:**

**Een goed glas wijn drinkt u in Gocchetto, dat te herkennen is aan het bordje VINO E OLIO (wijn en olie) boven de deur. Het adres is Via dei Banchi Vecchi 14, even ten noordwesten van de Piazza Farnese.**

—PAUL BENNETT

*schrijver National Geographic en oprichter van Context Travel*

pleinen in de stad die niet door Giacomo della Porta ontworpen zijn. De achtergevel van het paleis, aan de kant van de tuin en de rivier, is wel van Della Porta. Een project dat wordt toegeschreven aan Michelangelo om het palazzo te verbinden met het bezit op de Trastevere-zijde van de rivier doormiddel van een brug, werd

nooit voltooid. Alleen de schitterende **boog** die de Via Giulia overspant, werd gerealiseerd. De Santa Brigida links van het plein, is de Zweedse nationale kerk. De **heilige Brigida** overleed in 1373 in het aanpalende klooster.

**Extases**

Op een relatief klein marmeren wandreliëf in het **Casa di Santa Brigida** is de in extase verkerende Zweedse heilige Brigitta te zien na een mystieke ontmoeting met God. Het is waarschijnlijk geïnspireerd op de 'extases' van Bernini, maar is van mindere kwaliteit. Bernini's marmeren *Extase van de heilige Ludovica Albertoni* in de San Francesco a Ripa (p. 198) is schitterend. Een 19e-eeuwse reiziger schreef, nadat hij deze extase en de *Extase van de heilige Theresa* in de Santa Maria della Vittoria (p. 92) had gezien: 'Als dit hemelse extase is, dan heb ik die ook beleefd.' ■

**Casa di Santa Brigida**

-  Kaart p. 145
-  Piazza Farnese 96
-  06 6889 2596
-  Gesl. ma.-mo. en 13.00-16.00 uur (do.-vr. 11:30-16.00 uur); aanbellen om naar binnen te kunnen

**Straatnamen**

In de middeleeuwen en de renaissance lagen winkels en werkplaatsen van dezelfde beroepsgroep vaak dicht bij elkaar. Dat was niet alleen vaak wettelijk verplicht, maar ook erg praktisch. Veel straten in Campo Marzio herinneren hier nog aan. Zo is er de Via dei Cappellari, de straat van de hoedenmakers, die bij de noordwesthoek van de Campo dei Fiori begint. De Via dei Baullari is de straat van de koffermakers en leidt naar de Piazza Navona. De Via dei Giubbonari, de straat van de jas- en wambuismakers, loopt naar de Via Arenula en het voormalige getto. Andere voorbeelden zijn de Via dei Chiavari (de straat van de slotenmakers), de Via dei

Sediari (meubelmakers) en de Via dei Balestrari (kruisboogmakers). Ambachtslui in de Via dei Coronari waren gespecialiseerd in rozenkransen; die in de Via dei Cestari en Canestrari maakten manden, die in de Funari touwen en die in de Staderari waren wegers. Op de Vicolo del Bollo lieten juweliers hun goud en zilver merken. Met een klein woordenboek in de hand gaat deze wijk veel meer leven. Dan zult u bijvoorbeeld ontdekken dat de Piazza del Fico genoemd is naar zijn eeuwenoude vijgenboom, de Via del Governo Vecchio naar het grote gebouw waar ooit het stadsbestuur zetelde en dat de Via dei Soldati een militaire patrouilleroute was.

met linzen en heerlijke desserts. Lekker huisgemaakt brood en pasta. Waar voor je geld. Reserveren aanbevolen.

☎ 55 ☎ Gesl. L ma. en aug.  
☎ MC, V ☎ Bus: 40, 46,  
62, 64, 116

## LA CAMPANA

€€€

VICOLO DELLA CAMPANA 18/20  
TEL. 06 686 7820  
[www.ristorantelacampagna.com](http://www.ristorantelacampagna.com)

Deze trattoria is een van de oudste in de stad en beroemd om zijn traditioneel Romeinse keuren. Het menu biedt een ruime keuze, maar mis de *spaghetti alla carbonara* niet.

☎ 130 ☎ Gesl. ma. en aug.  
☎ INT ☎ Bus: 70, 81, 87,  
116, 492, 628

## PIERLUIGI

€€€

PIAZZA DE'RICCI 144  
TEL. 06 686 8717  
[www.pierluigi.it](http://www.pierluigi.it)

Dit etablissement aan een kleine fraaie piazza in hartje van Rome is gespecialiseerd in verse visgerechten.

☎ 120 ☎ Gesl. ma. ☎ INT  
☎ Bus: 23, 40, 62, 64, 116, 280

## RISTORANTE ROSCIOLI

€€€

VIA DEI GIUBBONARI 21  
TEL. 06 687 5287  
[www.salumeriaroscioli.com](http://www.salumeriaroscioli.com)

De gebroeders Roscioli hebben de kruidenierswinkel van de familie aan Via dei Giubbonari veranderd in Ristorante Roscioli, een populaire bodega waar u kwaliteitsvoedsel kunt eten en speciale voedselproducten kunt kopen.

☎ 42 ☎ Gesl. zo. ☎ INT

## CUL DE SAC

€€

PIAZZA DI PASQUINO 73  
TEL. 06 6880 1094  
[www.enotecaculdesac.com](http://www.enotecaculdesac.com)  
Een levendige bodega met goede reputatie. Cul de Sac

biedt een scala aan lichte maaltijden en heeft een uitgebreide wijnkaart. Tafels buiten.

☎ 60 ☎ MC, V ☎ Bus: 46,  
62, 64, 70, 81, 87, 116, 492, 628

## TRATTORIA DA LUIGI

€€

PIAZZA SFORZA CESARINI 24  
TEL. 06 686 5946  
[www.trattoriadalugi.com](http://www.trattoriadalugi.com)

Grote trattoria met het beste uit de Italiaanse keuren en meer. Het donkere, met hout betimmerde interieur is prettig, maar het beste is het mooie lommerrijke plein, meer Parijs dan Romeins, waar u kunt eten.

☎ 240 ☎ Gesl. ma. en 25-26  
dec. ☎ Alleen boven ☎ INT  
☎ Bus: 40, 46, 62, 64, 116

## ANTICO FORNO

ROSCIOLI

€

VIA DEI CHIAVARI 34  
TEL. 06 686 4045  
[www.salumeriaroscioli.com](http://www.salumeriaroscioli.com)

De gebroeders Roscioli hebben een *tavola calda* geopend (de Italiaanse versie van een snackbar) in hun bakkerij, waar u goedkope, heerlijk bereide gerechten kunt kopen om mee te nemen of om direct op te eten. U kunt ook een broodje kopen en een sandwich laten maken om mee te nemen.

☎ 34 ☎ Gesl. D en zo.  
☎ INT

## IL BAFETTO

€

VIA DEL GOVERNO VECCHIO 114  
TEL. 06 686 1617

Een van Romes populairste en beste pizzeria's. Alleen als u vroeg of laat komt, hoeft u niet op een tafel te wachten. Of schuif gewoon ergens aan.

☎ 100 ☎ Gesl. L en aug.  
☎ Geen ☎ Bus: 40, 46, 62,  
64, 116

## INSALATA RICCA

€

LARGO DEI CHIAVARI 85

TEL. 06 6880 3656

[www.insalatatarica.it](http://www.insalatatarica.it)

Deze tent voorziet in een echte behoefte in de Romeinse gastronomie, vooral tijdens de lunch. *Insalata ricca* betekent 'kostelijke salade' en dat is precies wat hier wordt aangeboden. Als u geen trek hebt in pasta of een vleesgerecht, maar een lichte maaltijd wilt, kunt u hier kiezen uit een lange lijst van heerlijke verse, hartige lunschades. Pasta- en vleesgerechten zijn ook verkrijgbaar. Bij goed weer kunt u buiten eten. Erg goedkoop.

☎ 90 ☎ INT ☎ Bus: 30, 40,  
46, 62, 64, 70, 116

## HET VATICAN

Dit gebied, net iets buiten de drukte van het centrum, is voornamelijk een woonwijk, waarvan grote delen uit de 19e en begin 20e eeuw dateren. Er zitten een paar poenige, maar luxe hotels. De meeste restaurants, puur en alleen ingesteld op toeristen, kunt u beter mijden.

## COLUMBUS

€€€ \*\*\*\*

VIA DELLA CONCILIAZIONE 33  
TEL. 06 686 5435  
FAX 06 686 4874  
[www.hotelcolumbusrome.com](http://www.hotelcolumbusrome.com)

Dit sober aristocratische hotel zit in een 15e-eeuws gebouw recht tegenover de Sint-Pieter. De kamers en badkamers zijn functioneel, maar de publieke ruimten vertonen een overdaad aan decoraties en fresco's.

☎ 92 ☎ ☎ ☎ ☎ INT  
☎ Bus: 23, 34, 40, 62, 982

## FARNESE

€€€ \*\*\*\*

VIA A. FARNESE 30  
TEL. 06 321 2553

# ROME

WERELDWIJD NEMEN EXPERTS VAN NATIONAL GEOGRAPHIC EEN KIKKJE ACHTER DE SCHERMEN EN DRINGEN DOOR TOT DE KERN VAN DE CULTUUR, DE GESCHIEDENIS EN HET VOLK VAN EEN LAND. DANKZIJ DE NATIONAL GEOGRAPHIC REISGIDSEN KAN HUN ERVARING DE JOUWE WORDEN.

**DE REIS INDELEN**, beknopte kennismaking met Rome, zodat je je reis op je eigen wensen en interessegebieden kunt afstemmen.

**ERVAAR** unieke belevenissen, waaronder Italiaans koken en taallessen, een zoektocht naar het perfecte ijsje en concerten in historische kerken.

**INSIDER TIPS** van de schrijvers en fotografen van National Geographic, maar ook van plaatselijke deskundigen, over hun favoriete plekjes, praktische zaken en veel meer.

**WANDELINGEN**, voorzien van duidelijke kaartjes. Bijvoorbeeld de oude omgeving van de Trastevere, de rijkdom van middeleeuwen en renaissance rondom Campo Marzio en de parken en kloosters bij het Colosseum.

**EXCURSIES BUITEN DE GEBAADE PADEN**, waaronder de ruïnes van de oude stad van Ostia-Antica en het keizerlijke paleiscomplex van keizer Hadrianus in Tivoli.

**NIET MISSEN** Bij elk hoofdstuk vind je verwijzingen naar nadere informatie over sterk aanbevolen bezienswaardigheden en activiteiten.

**PRACHTIGE KLEURENFOTO'S EN HANDIGE KAARTEN** maken het eenvoudig te kiezen, je reis uit te stippelen en overal het mooiste te zien.